

Franciszek Pajęczkowski

Henryk Biegeleisen

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 31/1/4, 244-247

1934

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

V. NEKROLOGJA

HENRYK BIEGELEISEN

Dnia 1 kwietnia 1934 roku zmarł we Lwowie dr. Henryk Biegeleisen, jeden z bardzo zasłużonych badaczy literatury polskiej i polskiego folkloru. W roku, w którym Polska święci stulecie *Pana Tadeusza*, przypomnieć należy przede wszystkim, że on właśnie przed pół wiekiem poświęcił epopei wielkiej pierwszą monografię. Obok tej książki — najważniejszemi owocami jego pracy są wydania dzieł Słowackiego, Mickiewicza, Fredry, Shakespeare'a; szereg utworów z puścizny rękopiśmiennej Słowackiego on pierwszy ogłosił drukiem, pierwszy też sięgnął do rękopisów Fredry. Obfite objaśnienia w wydaniach wspomnianych mają trwałą wartość. W latach późniejszych zajął się zwłaszcza Lenartowiczem i badaniami z dziedziny etnologji. Był też autorem pięciotomowej *Historji literatury polskiej*¹.

Henryk Biegeleisen urodził się w Tłustem 24 października r. 1855; był synem lekarza. Do gimnazjum uczęszczał w Tarnopolu i w Brzeżanach. Od 1876 r. do 1880 r. studjuje na Uniwersytecie lwowskim literaturę i historję polską u Romana Pilata i Ksawerego Liskego. W 1880 r. udaje się do Monachjum i tu pracuje u Bernaysa i Carrière'a, w 1881 r. przybywa do Lipska i kontynuuje studia pod kierunkiem Leskiena i Hildebranda. W Lipsku 1882 r. uzyskuje stopień doktora filozofji na podstawie dysertacji *Charakteristik Trembecki's*, Leipzig, 1882.

Pracował przez długie lata na polu pedagogicznem, jako profesor III gim. im. Stefana Batorego, następnie jako dyrektor gimnazjum prywatnego. Skromny, a niestrudzony pracownik, należał do znanych postaci w lwowskim świecie kulturalnym.

Z licznych prac jego wymieniam ważniejsze²:

¹ Ukazuje się niebawem książka zbiorowa, dająca dokładny obraz jego działalności.

² Podaję tu wykaz skrótów czasopism, użytych w powyższem zestawieniu: *A* (Ateneum, Warszawa), *BW* (Biblioteka Warszawska), *E* (Echo muzyczne i teatralne, Warszawa), *G* (Głos, Warszawa), *GL* (Gazeta lwowska), *K* (Kłosa, Warszawa), *KL* (Kurjer lwowski), *KP* (Kraj, Petersburg), *Kr* (Kry-

1877. *Życiorys Trembeckiego* (Sprawozdanie Czytelni Akademickiej. Lwów).

1878. *Byron w Polsce* (GL). — *Towarzystwa uczone w Polsce w XVIII wieku* (PN i nadbitka Lwów, 1878).

1879. *Pojedynek Słowackiego* (TP). — *Żywot ks. Jezuita Franciszka Bohomolca* (Album uczącej się młodzieży polskiej, poświęcone J. I. Kraszewskiemu. Lwów, 1879 i nadbitka Lwów, 1879).

1880. *Rajmund Korsak* (BW).

1882. *Charakteristik Trembecki's*. Ein Beitrag zur slavischen Literaturgeschichte aus der zweiten Hälfte des XVIII Jahrhunderts. Inaug. Dissert. zur Erlangung des phil. Doctorgrades an der Universität Leipzig. Leipzig, 1882. — *Obrazy przyrody w Panu Tadeuszu* (PN).

1883. *Dziennik Słowackiego z ostatnich lat jego życia* (A). — *Korespondencja Stanisława Konarskiego z wujem Janem Tarto*, *wojewodą sandomirskim* (PN). — *Nieznana epopeja Woronicza p. t. Jagiellonida* (K). — *Sny i widzenia J. Słowackiego* (P). — *Stanisław Konarski jako dyplomata* (BW). — *Tymon Zaborowski* (A). — *Z niewydanych poezyj J. Słowackiego* (PN).

1884. *A. E. Odyniec. Konstancy Gaszyński* (ZP). — *Improwizacja A. Mickiewicza p. t. Basza* (K). — *Jan Kochanowski*, książkę poetów polskich. Poznań, 1884. — *Pan Tadeusz Mickiewicza*, Studium estetyczno-literackie. Warszawa, 1884. — *Rozbiór krytyczny Pamiętników Paska* (PN). — *Z Pamiętnika J. Słowackiego* (PN). — *Zygmunt Krasiński. Myśli i zdania poety z dziedziny estetyki, religii i literatury* (BW). — *Słowacki Juljusz, Genezis z ducha, List do J. N. Rembowskiego, Wykład nauki, Dziennik z 1847/49*. Warszawa, 1884. — *Słowacki Juljusz, Pisma pośmiertne*. Lwów, 1884. (Wydanie drugie. Lwów, 1885).

1885. *A. Mickiewicz w Paryżu*. Petersburg, 1885. — *Atak Mickiewicza na obóz klasyków* (PT). — *Józef Dzierzkowski. Stanisław Koźmian* (ZP). — *Rękopisy Wacława Potockiego* (WB). — *Socjologia Mickiewicza* (P). — *Tło ludowe ballady Adama Mickiewicza p. t. „Ucieczka“* (Ś). — *Zadanie i metoda etnologji* (W).

1886. *Duchowieństwo w poezji ludowej* (PS i odbitka, Lwów, 1886; skonfiskowane). — *Listy Trentowskiego do Norberta Nurkowskiego* (BW). — *Szkoły ludowe w Galicji* (BW).

1887. *A. Mickiewicz jako rewolucjonista* (R). — *Sonety Mickiewicza* (Ż). — *Szlachta drobna w poezji polskiej* (PT). — *Szlachta w świetle poezji ludowej*. Lwów, 1887.

---

tyka, Kraków), *M* (Myśl, Kraków), *Mu* (Muzeum, Lwów), *P* (Prawda, Warszawa), *Pl* (Placówka, Lwów), *PN* (Przewodnik naukowy i literacki, Lwów), *PP* (Przegląd prawa i administracji, Lwów), *Pr* (Przedświt, Lwów), *PS* (Przegląd społeczny, Lwów), *PT* (Przegląd tygodniowy z dodatkiem miesięcznym, Warszawa), *R* (Ruch, Lwów), *Sł* (Słowo, Warszawa), *SP* (Słowo polskie, Lwów), *Sz* (Szkoła, Lwów), *Ś* (Świt, Warszawa), *Św* (Świat, Warszawa), *T* (Tydzień, Lwów), *TI* (Tygodnik ilustrowany, Warszawa), *TP* (Tygodnik powszechny, Warszawa), *W* (Wędrowiec, Warszawa), *WB* (Wiadomości bibliograficzne, Warszawa), *Wi* (Wisła, Warszawa), *ZP* (Złota Przędza, Warszawa), *Ż* (Życie, Warszawa).

1888. *Kartka z wyobrażeń chłopskich. O czarownicach* (PT). — *Pieniądze i bogactwo według wyobrażeń naszego ludu* (PT).

1890. *Idealy młodzieńcze Mickiewicza* (KL). — *Kolberg Oskar* (P). — *Mickiewicz jako człowiek* (Sz).

1891. *Henryk Ibsen. Szkic społeczno-literacki*. Warszawa, 1891. — *Mieszkaństwo i rzemieślnicy w poezji ludowej* (G). — *Motywy ludowe w balladzie A. Mickiewicza „Lilje“* (Wi). — *Wrażenia z podróży J. Słowackiego na Wschód* (BW).

1892. *Geneza wiersza A. Mickiewicza „Do matki Polki“* (M). — *Nieznane Pisma W. Pola* (BW). — *Pierwszy rzut komedji Fredry „Zemsta“* (E). — *Pierwszy szkic „Ślubów Panińskich“* (E). — *Sąd Słowackiego o poezjach B. Zaleskiego* (KP). — *Słowacki i Eglantyna Pattey* (TI). — *W. Pol o poezji ludowej* (G). — *Z nieznanego pamiętnika Al. Fredry* (BW).

1893. *J. Słowacki i Marja Wodzińska* (BW). — *Nieogłoszone fragmenty tragedji J. Słowackiego „Beatryx Cenci“* (TI). — *Nieogłoszony testament J. Słowackiego* (P). — *Pieśń ludowa na przełomie naszej poezji*. (Upominek, książka zbiorowa na cześć E. Orzeszkowej. Kraków-Petersburg, 1893). — *Ze studjów nad pieśniami i obrzędami weselnymi* (Wi). — *Mickiewicz Adam, Dzieła*. Tom I—IV. Lwów, 1893.

1894. *Nieznane prace Z. Krasieńskiego z lat młodzieńczych* (BW). — *O potrzebie pisma poświęconego sprawom literatury ojczyściej*. (Pamiętnik zjazdu literatów i dziennikarzy polskich I. Lwów, 1894). — *Słowacki Juljusz, Dzieła*. Tom I—VI. Lwów, 1894.

1895. *Kobiety w życiu Słowackiego* (Pr). — *Najnowsze kierunki badań mitologicznych* (T). — *Szekspir Wiljam, Dzieła*. Tom I—X. Lwów, 1895—97.

1896. *Komedja Nieboska w świetle współczesnej krytyki* (BW).

1897. *Boże Narodzenie w świetle etnologji* (SP). — *Listy Trembeckiego do króla* (A). — *Nieznana komedja Al. Fredry* (BW). — *Nieznana rozprawa Aleks. Fredry o wychowaniu młodzieży* (Mu). — *Nieznane prace St. Trembeckiego* (BW). — *Studjum o życiu i dziełach Szekspira*. Wiljam Szekspir, próba charakterystyki. Lwów, 1897. — *Biernacki Mikołaj (Rodoć M.), Satyry i fraszki*. Wybór. Warszawa, 1897. (Wydanie drugie. Warszawa, 1899). — *Fredro Aleksander, Dzieła*. T. I—V. Lwów, 1897.

1898. *Mysł społeczna „Irydiona“* (SP). — *Ilustrowane dzieje literatury polskiej*. Tom I—V. Wiedeń, 1898—1901.

1899. *Udział Trembeckiego w sprawie Dugrumowej*. (Prawda. Książka zbiorowa dla Świętochowskiego. 1899).

1900. *Fragmenty „Dziadów“ J. Słowackiego* (T).

1901. *Nieogłoszone fragmenty Pana Tadeusza Jul. Słowackiego* (T). — *Nieznany pamiętnik W. Pola* (Św). — *Pieśni Janusza* (SP). — *Zapomniane utwoy Zygm. Krasieńskiego* (Kr). — *Słowacki Juljusz, Pamiętnik*. Warszawa, 1901.

1902. *Makryna Mieczysławska w poezji i historii* (SP). — *Nieogłoszony urywek Konrada Wallenroda J. Słowackiego* (T). —

- Z niewydanych rapsodów „Króla Ducha“ J. Słowackiego* (SP). — Słowacki Juliusz, *Makryna Mieczysławska*. Lwów, 1902.
1903. Słowacki Juliusz, *Samuel Zborowski*. Warszawa, 1903.
1906. *Nieznany dziennik podróży do Ziemi Świętej J. Słowackiego* (BW).
1907. *Nieznana autobiografia J. I. Kraszewskiego* (KL). — *Nieznany wiersz Z. Krasieńskiego do Cyprjana Norwida* (KL). — *Nieznany skarbiec pamiątek po Winc. Polu* (KL). — *Norwid i Krasieński* (KL). — *Z nieogłoszonych wspomnień o W. Polu* (KL).
1908. *Arjanie polscy* (Kr). — *Kornel Ujejski w świetle nieogłoszonej korespondencji poety* (KL). — *Nieznana biografia Kornela Ujejskiego* (Św).
1909. *W. Pol więźniom stanu* (PP). — *Zofja i Irena Mrozowickie* (Sł).
1911. *Biegas*. Lwów, 1911.
1913. *Lirnik Mazowiecki. Jego życie i dzieła*. Warszawa, 1913.
1919. „*Stara Szabla*“. *Nieznany wiersz T. Lenartowicza* (Pl). — *Z pośmiertnej teki Teofila Lenartowicza* (Pl).
1922. *Historja literatury polskiej w zarysie*. Lwów, 1922.
1927. *Matka i dziecko w obrzędach, wierzeniach i zwyczajach ludu polskiego*. Lwów, 1927.
1928. *Wesele*. Lwów, 1928.
1929. *U kolebki — Przed ołtarzem — Nad mogiłą*. Lwów, 1929.
1930. *Lecznictwo ludu polskiego*. Kraków, [1930].
1931. *Śmierć w obrzędach, zwyczajach i wierzeniach ludu polskiego*. Warszawa, [1931].
1933. *Żona poety*. Warszawa, [1933].

Franciszek Pajęczkowski
